

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Chairmanship of Cyprus
Council of Europe
November 2016 - May 2017
Présidence de Chypre
Conseil de l'Europe
novembre 2016 - mai 2017

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

7 Δεκεμβρίου, 2016

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΣΤΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΣΤΑΣΗ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ

Αναφορικά με τη σχετική με το πιο πάνω θέμα ανακοίνωση της Παγκύπριας Οργάνωσης Ελλήνων Δασκάλων (ΠΟΕΔ), η Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ) επιθυμεί να ανακοινώσει τα ακόλουθα όσον αφορά τις δύο θεματικές:

ΘΕΜΑΤΙΚΗ 1: Διδασκαλία παιδιών που δεν έχουν πρώτη γλώσσα την Ελληνική («αλλόγλωσσα»)

Το θέμα της Διαπολιτισμικής Αγωγής και Εκπαίδευσης δεν αποτελεί κάτι καινούριο, αφού απασχολεί το ΥΠΠ και τη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης από το 2001. Μέχρι σήμερα έχουν ληφθεί μια σειρά από μέτρα και υλοποιήθηκαν διάφορες δράσεις με στόχο την ομαλή ένταξη των παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία (όρος που πλέον αντικαθιστά τον όρο «αλλόγλωσσος») στο Κυπριακό Εκπαιδευτικό Σύστημα.

Στο πλαίσιο της επίσημης πολιτικής για θέματα Διαπολιτισμικής Αγωγής και Εκπαίδευσης πραγματοποιούνται οι ακόλουθες δράσεις:

- Κάθε χρόνο παραχωρείται χρόνος επιπρόσθετων διδακτικών περιόδων σε όλες τις τάξεις των δημοτικών σχολείων στις οποίες φοιτούν μαθητές με μεταναστευτική βιογραφία, οι οποίοι έχουν ανάγκη ενισχυτικής διδασκαλίας για εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας. Ο χρόνος αυτός έχει καθοριστεί με σχετική απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα στοιχεία των τριών τελευταίων σχολικών χρονιών:

Σχολική χρονιά	Αρ. μαθητών που στηρίζονται	Αρ. περιόδων που παραχωρούνται	Αρ. εκπαιδευτικών που απασχολούνται	Συνολικό κόστος (€)
2014-2015	3 574	2 150	74	2.587.408
2015-2016	4 208	2 322	80	2.794.400
2016-2017	4 857	2 548	88	2.941.031

- Κάθε χρόνο αγοράζονται από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων – Διόφαντος της Ελλάδας αντίτυπα διάφορων σειρών βιβλίων, με ετήσιο κόστος €8.000 περίπου που διατίθενται σε όλα τα δημοτικά σχολεία, για να χρησιμοποιούνται από τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας.
- Τα Επιμορφωτικά Κέντρα εφαρμόζουν από το 1995 διάφορα προγράμματα για εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και στήριξη των ενηλίκων και των μαθητών όπως, για παράδειγμα, το πρόγραμμα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας από παιδιά επαναπατρισθέντων Κυπρίων, παλιννοστούντων και άλλων παιδιών δημοτικού σχολείου με μεταναστευτική βιογραφία. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα στοιχεία των τριών προηγούμενων σχολικών χρονιών:

Σχολική χρονιά	Αρ. μαθητών που παρακολούθησαν	Αρ. ομάδων	Συνολικό κόστος (€)
2013-2014	1 231	160	138.240
2014-2015	1 200	142	122.688
2015-2016	1 468	180	155.520

Το πρόγραμμα αυτό υλοποιείται και φέτος σε όλες τις επαρχίες στις οποίες έχουν δημιουργηθεί 157 ομάδες.

- Στο πλαίσιο του προγράμματος Δράσεις Σχολικής και Κοινωνικής Ένταξης μπορούν να υλοποιηθούν διάφορες ενέργειες που μπορούν να βοηθήσουν και τους μαθητές με μεταναστευτική βιογραφία.

Το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε το 2008 το «*Κείμενο Πολιτικής του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*». Το ΥΠΠ συνέχισε την εφαρμογή των πιο κάτω μέτρων, με στόχο την επιτάχυνση και ομαλοποίηση της ένταξης των μαθητών με μεταναστευτική βιογραφία στο σχολικό σύστημα και την κοινωνία της Κύπρου:

- Λειτουργία παράλληλων τμημάτων ταχύρρυθμης εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας.
- Ετοιμασία οδηγού υποδοχής για τους νεοεισερχόμενους μαθητές, που έχει μεταφραστεί σε οκτώ ξένες γλώσσες (αγγλικά, τουρκικά, γεωργιανά, ρουμανικά, βουλγαρικά, ρωσικά, ουκρανικά, αραβικά), με βασικές πληροφορίες για τους μαθητές και τους γονείς τους για το εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου και είναι αναρτημένος στην ιστοσελίδα του ΥΠΠ.
- Προσθήκη διαπολιτισμικών στοιχείων στα Νέα Αναλυτικά Προγράμματα, καθώς και στα σχολικά εγχειρίδια που πρόκειται να δημιουργηθούν στο πλαίσιο των αλλαγών στη δομή και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης.
- Παραγωγή και δημιουργία κατάλληλου εκπαιδευτικού και επιμορφωτικού υλικού, όπως και αξιοποίηση διδακτικού υλικού που έχει παραχθεί στην Ελλάδα.

Η Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης απέστειλε σε όλες τις σχολικές μονάδες τον Σεπτέμβριο του 2013 αναλυτική εγκύκλιο καταγράφοντας την εφαρμοζόμενη πολιτική, προτείνοντας συγκεκριμένες εισηγήσεις για ομαλή ένταξη των παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία. Στην εγκύκλιο καταγράφεται το γενικό πλαίσιο αρχών για την ένταξη των παιδιών στο σχολικό περιβάλλον, προτείνονται εισηγήσεις και στρατηγικές για αποτελεσματική διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας και παρατίθεται ενδεικτικός κατάλογος καλών πρακτικών. Παράλληλα, δημιουργήθηκε ξεχωριστή ιστοσελίδα για τη Διαπολιτισμική Αγωγή και Εκπαίδευση, στην οποία αναρτάται όλο το διαθέσιμο υλικό που μπορούν να αξιοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί.

Μια πρόκληση που παραμένει σε σχέση με τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας είναι η έλλειψη κατάλληλου εργαλείου που να στοχεύει στη διάγνωση του επιπέδου ελληνομάθειας των μαθητών με μεταναστευτική βιογραφία. Το γεγονός αυτό δυσχεραίνει την παροχή εξατομικευμένης στήριξης, η οποία να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των μαθητών, δηλαδή σε σχέση με το επίπεδο ελληνομάθειας που κατέχουν. Στην περίπτωση της δημοτικής εκπαίδευσης, αποφασίστηκε η εγκυροποίηση/προσαρμογή εργαλείων που χρησιμοποιούνται στον ελλαδικό χώρο. Το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης προχώρησε τη σχολική χρονιά 2014-2015 σε έλεγχο της εγκυρότητας συγκεκριμένων δοκιμίων, για τη μέτρηση του βαθμού ελληνομάθειας των μαθητών με μεταναστευτική βιογραφία που φοιτούν στα δημόσια σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Κύπρου και την κατάταξή τους σε επίπεδα (π.χ., αρχάριοι και προχωρημένοι). Τα δοκίμια αυτά θα χορηγηθούν τη φετινή σχολική χρονιά σε όλους τους μαθητές της επαρχίας Λάρνακας και στη βάση των αποτελεσμάτων θα παραχωρηθεί και ο χρόνος της ενισχυτικής διδασκαλίας.

Όσον αφορά τις τάξεις των νηπιαγωγείων στις οποίες φοιτούν παιδιά με μεταναστευτική βιογραφία, το ΥΠΠ θεωρεί ότι αποτελούν ιδανικά μαθησιακά περιβάλλοντα για τους μαθητές αυτούς για γλωσσική ανάπτυξη σε μια ηλικία που ο έμφυτος μηχανισμός απόκτησης γλώσσας είναι πλήρως ενεργοποιημένος. Τα παιδιά μαθαίνουν και κοινωνικοποιούνται όχι μόνο σε αλληλεπίδραση με τη νηπιαγωγό, αλλά κυρίως με τους συνομηλίκους τους μέσα από το παιχνίδι που είναι η βασική μέθοδος δόμησης της γνώσης, της πνευματικής και της συναισθηματικής τους ανάπτυξης.

Απόδειξη του γεγονότος ότι το θέμα της ένταξης των μαθητών με μεταναστευτική βιογραφία στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα βρίσκεται ψηλά στις προτεραιότητες του ΥΠΠ, είναι η σύσταση Διατμηματικής Επιτροπής από το 2011, καθώς και η σύσταση Επιτροπής

Διαπολιτισμικής Αγωγής και Εκπαίδευσης στη Δημοτική Εκπαίδευση από το 2012. Πρόσφατα, η Διατμηματική Επιτροπή διαμόρφωσε σχετικό Κείμενο Πολιτικής, που βρίσκεται στη διαδικασία της τελικής του έγκρισης από τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού. Στη βάση του Κειμένου Πολιτικής έχουν καταγραφεί όλες οι δράσεις και τα προγράμματα που υλοποιούνται και οι διευθύνσεις εκπαίδευσης, καθώς και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, κλήθηκαν όπως αναπτύξουν Ενιαίο Σχέδιο Δράσης. Παράλληλα, μπορεί να αξιοποιηθεί το Πρόγραμμα Εκμάθησης της Ελληνικής Γλώσσας σε Ανήλικους Υπηκόους Τρίτων Χωρών που έχει εγκριθεί από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης του Υπουργείου Εσωτερικών, με τελικό δικαιούχο το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και συνεργαζόμενο φορέα τη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης, με συνολικό προϋπολογισμό €320.000 περίπου.

Τέλος, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης, προσφέρει κάθε χρόνο σειρά επιμορφωτικών δράσεων, στις οποίες συμμετέχει μεγάλος αριθμός εκπαιδευτικών, που έχουν στόχο τη στήριξη και ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών για τη διαχείριση της κοινωνικοπολιτισμικής ετερότητας στα σχολεία της Κύπρου. Αυτό άλλωστε αποτελεί έναν από τους πέντε άξονες της πολιτικής του ΥΠΠ, όπως αυτή διαμορφώθηκε το 2008. Πολύ πριν, όμως, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο είχε προσφέρει πληθώρα δράσεων για τον σκοπό αυτό. Σε όλα αυτά τα χρόνια, τα προγράμματα σεμιναρίων σε σχολική βάση και τα προαιρετικά σεμινάρια, κάλυψαν το θέμα αυτό σε όλες τις πόλεις και σχολεία της Κύπρου. Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο των κεντρικών δράσεων στη διάρκεια του Δημέρου Εκπαιδευτικού, που διοργανώνεται κάθε χρόνο στην αρχή της σχολικής χρονιάς, προσφέρονται σεμινάρια για εκπαιδευτικούς δημοτικής εκπαίδευσης και νηπιαγωγούς για τη διαχείριση της γλωσσικής και κοινωνικοπολιτισμικής ετερότητας και τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας. Οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν και να παρακολουθήσουν την ολοήμερη επιμόρφωση και, την επόμενη μέρα στο πλαίσιο της ενδοσχολικής επιμόρφωσης, να ενημερώσουν τους συναδέλφους τους και να συμβάλουν στη λήψη απόφασης για το ζήτημα στο οποίο θα δοθεί προτεραιότητα για την επαγγελματική μάθηση των εκπαιδευτικών του σχολείου. Επίσης, το υλικό που είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου από τις διάφορες δράσεις και συνεργασίες καταδεικνύει τη συνεχή και συστηματική στήριξη των εκπαιδευτικών.

Με βάση όλα όσα έχουν αναφερθεί πιο πάνω είναι προφανές ότι το ΥΠΠ εφαρμόζει συγκεκριμένα μέτρα και προβαίνει σε μια σειρά από συστηματικές και στοχευμένες ενέργειες προς αντιμετώπιση των ζητημάτων που εγείρονται. Προς αυτή την κατεύθυνση θα συνεχίσει τις προσπάθειές του με στόχο την όσο το δυνατό πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση των προκλήσεων και τη στήριξη των εκπαιδευτικών, ώστε αυτοί να μπορούν να ανταποκρίνονται στις ανάγκες όλων ανεξαιρέτως των μαθητών. Το ΥΠΠ δεν συμμερίζεται ούτε και υιοθετεί τις ισοπεδωτικές θέσεις που εκφράζονται στην ανακοίνωση της ΠΟΕΔ.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ 2: Ειδική Εκπαίδευση

Η Κυπριακή Πολιτεία θεσμοθέτησε την Ειδική Εκπαίδευση από το 1979, εφαρμόζοντας τον περί Ειδικής Εκπαιδύσεως Νόμο 47/1979. Από τον Σεπτέμβριο του 2001, εφαρμόζει τους Περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμους καθώς, επίσης, και τους Περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Κανονισμούς, οι οποίοι διέπουν την εφαρμογή των Νόμων. Από το 2008 έχουν εγκριθεί Σχέδια Υπηρεσίας Ειδικών Εκπαιδευτικών, μετά από αίτημα της ΠΟΕΔ, οι οποίοι υπάγονται στη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης και δεν αποτελούν αυτόνομη βαθμίδα εκπαίδευσης, αλλά έχουν ξεχωριστή πυραμίδα ανέλιξης, όπως και οι εκπαιδευτικοί προδημοτικής εκπαίδευσης.

Για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών των εγκεκριμένων από τις Επαρχιακές Επιτροπές Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΕΕΑΕ) παιδιών με ειδικές ανάγκες που φοιτούν σε σχολεία δημοτικής εκπαίδευσης (νηπιαγωγεία, δημοτικά και ειδικά σχολεία) παραχωρούνται Ειδικοί Εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων, οι οποίοι στηρίζουν τα παιδιά εξατομικευμένα ή σε μικρές ομάδες, ανάλογα με τις ιδιαιτερότητές τους. Ο αριθμός των Ειδικών Εκπαιδευτικών, την τελευταία εξαετία, παρουσιάζει σημαντική αύξηση, γεγονός το οποίο είναι σε γνώση της οργάνωσης των εκπαιδευτικών. Συγκεκριμένα, τη σχολική χρονιά

2016-2017 εργάζονται στη δημοτική εκπαίδευση 694 Ειδικοί Εκπαιδευτικοί όλων των ειδικοτήτων, συγκριτικά με 640 που εργάστηκαν τη σχολική χρονιά 2015-2016 και 500 τη σχολική χρονιά 2010-2011.

Σε καμία περίπτωση το ΥΠΠ δεν εφαρμόζει «πολιτική αποτροπής» για παραπομπή παιδιών στις ΕΕΕΑΕ. Οι ΕΕΕΑΕ αξιολογούν όλες τις περιπτώσεις παιδιών που παραπέμπονται σε αυτές καθόλη τη διάρκεια του έτους. Για την κάλυψη των αναγκών των παιδιών που εγκρίνονται μετά την έναρξη και κατά τη διάρκεια κάθε σχολικής χρονιάς, το ΥΠΠ προχωρεί σε πρόσθετους διορισμούς. Συγκεκριμένα, ο διδακτικός χρόνος που εξασφαλίστηκε για κάλυψη των νέων εγκρίσεων για τη σχολική χρονιά 2016-2017, αντιστοιχεί σε 43 Ειδικούς Εκπαιδευτικούς.

Πρωταρχικό μέλημα του ΥΠΠ είναι η εξυπηρέτηση των αναγκών όλων των παιδιών, αλλά και η καλύτερη οργάνωση και ορθολογιστικότερη αξιοποίηση του παρεχόμενου διδακτικού χρόνου. Αυτό επιτυγχάνεται με ομαδοποίηση των παιδιών που παρουσιάζουν παρόμοιας φύσης προβλήματα και λιγότερες ανάγκες και παροχή εξατομικευμένης βοήθειας σε εκείνα τα παιδιά που παρουσιάζουν σοβαρότερες δυσκολίες (παιδιά με αυτισμό, παιδιά με πολλαπλές αναπηρίες κτλ.). Το ΥΠΠ, τα τελευταία χρόνια, έχει προχωρήσει σε συντήρηση, αναβάθμιση και επέκταση των κτηριακών εγκαταστάσεων των περισσότερων Ειδικών Σχολείων και έχει προγραμματίσει βελτιωτικά έργα στα υπόλοιπα.

Όσον αφορά το «Αντί επιλόγου» κείμενο με τίτλο «"Εξορθολογισμός" της Δημοτικής για τη Δημοτική δεν μπορεί να ισχύσει», το ΥΠΠ δεν επιθυμεί να σχολιάσει οτιδήποτε, αφού αυτή τη στιγμή η μελέτη για εξορθολογισμό του τρόπου αξιοποίησης του εκπαιδευτικού προσωπικού από τον διεθνή οίκο Ernst & Young βρίσκεται σε εξέλιξη και η οργάνωση των εκπαιδευτικών κλήθηκε όπως καταθέσει τις απόψεις της, με στόχο τη βέλτιστη αξιοποίηση του εκπαιδευτικού προσωπικού. Το ΥΠΠ θα αναμένει τις εισηγήσεις των εμπειρογνομόνων, οι οποίες θα τεθούν υπόψη της Τεχνικής Επιτροπής που έχει συσταθεί, με βάση σχετική απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, και ακολούθως θα τοποθετηθεί, αφού προηγηθεί ο απαραίτητος διάλογος και διαβούλευση με τις εκπαιδευτικές οργανώσεις.